

ВОЛОДИМИРУ МИКОЛАЙОВИЧУ МЕЖЕНСЬКОМУ — 60 років



Володимир Миколайович Меженський — доктор сільськогосподарських наук, широко відомий в Україні та за її межами вчений у галузі інтродукції, акліматизації та селекції малопоширених плодових рослин.

Народився 10 лютого 1956 р. у місті Лубни на Полтавщині. Вищу освіту отримав у Донецькому державному університеті (1974–1979). Спеціалізувався на кафедрі фізіології рослин біологічного факультету. Отримав диплом з відзнакою.

Як молодий фахівець Володимир Миколайович розпочав працювати на Донецькій дослідній станції садівництва (нині — Артемівська дослідна станція розсадництва Інституту садівництва НААН України). За 30 років він пройшов шлях від лаборанта до керівника наукової частини станції. Закінчив заочну аспірантуру Всесоюзного інституту рослинництва ім. М.І. Вавилова під науковим керівництвом чл.-кор. ВАСГНІЛ Я.С. Нестерова і в 1989 р. успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Господарсько-біологічні особливості видів хеномелесу (*Chaenomeles* Lindl.)» за спеціальністю 06.01.05 — селекція і насінництво.

У 1998 р. йому присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «Селекція і насінництво».

В.М. Меженський — автор сортів нетрадиційних плодових культур, які у 2000–2001 рр. занесено до Державного реєстру сортів рослин України, зокрема сорту обліпихи Солодка жінка, дерену Билда, хеномелесу Каліф, Ніка, Ніколай і Ніна. У співавторстві з Л.О. Меженською створив сорти глоду Збігнев, Людмила та Шаміль. Успіх у селекційній роботі багато в чому був забезпечений створеною Володимиром Миколайовичем унікальною колекцією нетрадиційних плодових культур, яку після здобуття Україною незалежності включено до складу Національного фонду генетичних ресурсів рослин України, а В.М. Меженського було призначено її куратором. Нині колекція налічує 1259 зразків 316 видів, підвидів, різновидностей і гібридів деревних рослин.

З 2009 р. В.М. Меженський працює в Національному університеті біоресурсів і природокористування (НУБіП) України, спочатку на посаді доцента кафедри ентомології, пізніше — провідного та головного наукового співробітника. Він узагальнив результати своїх 30-річних досліджень у докторській дисертації на тему «Наукові основи формування колекції та удосконалення методів добору нетрадиційних плодових і декоративних культур» за спеціальністю 06.01.05 — селекція і розсадництво (науковий консультант — проф. С.В. Клименко), яку захистив у 2012 р. в Інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України та отримав науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук.

Наукову роботу Володимир Миколайович поєднує з викладацькою діяльністю як професор кафедри садівництва ім. проф. В.Л. Симиренка НУБіП України. На «Агрономічній дослідній станції» ВП НУБіП України ним створено колекцію, яка складається з 981 зразка

266 видів і міжвидових гібридів зерняткових, кісточкових, ягідних, горіхових та декоративних культур, яка на площі 5 га репрезентує різноманіття плодкових і декоративних деревних видів рослин. Вони є цінними культурами для використання в народному господарстві та селекції з метою поліпшення сортименту плодкових і декоративних рослин в Україні.

З ім'ям В.М. Меженського пов'язані методичні розробки з вивчення хеномелесу, які включено до «Програми і методики сортовивчення плодкових, ягідних і горіхоплідних культур» ВНДІ селекції плодкових культур. Він видав перші в Україні методичні рекомендації з формування, вивчення та збереження генетичних ресурсів плодкових культур, а також із селекції нетрадиційних зерняткових, кісточкових та ягідних культур. Для інтродукторів деревних видів рослин цінність становлять розроблені ним 9-бальні шкали оцінки стійкості рослин до абіотичних і біотичних чинників довкілля, а також господарсько-ботанічна класифікація плодкових культур, яка враховує різноманіття плодкових рослин. Володимир Миколайович займається упорядкуванням українських назв рослин та удосконаленням вітчизняної наукової термінології. Ним уперше описано три нові міжродові гібриди *×Cydolus rudenkoana*, *×Pyrulus kursakovii*, *×Sorbaronia*

kovalevii, встановлено низку нових нотородів у підтрибі *Malinae*. Вперше в Україні інтродуковано близько 30 нових видів родів *Crataegus*, *Malus*, *Sorbus* s.l., *Prunus* s.l.

В.М. Меженський є автором і співавтором понад 180 наукових праць, зокрема двох монографій з інтродукції рослин, 9 авторських свідоцтв на сорти рослин та 1 патенту. Він плідно працює на ниві популяризації науки, про що свідчать понад 150 науково-популярних статей і книг з ботаніки та садівництва.

Володимир Миколайович — член Українського ботанічного товариства, член-кореспондент загальноросійської Академії нетрадиційних і рідкісних рослин, ученої ради НДІ рослинництва, ґрунтознавства, біотехнологій та сталого природокористування, спеціалізованих учених рад НУБіП України із захисту докторських (кандидатських) дисертацій Д 26.004.02 та Д 26.004.15, редколегії журналу «Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин».

Вітаємо шановного ювіляра і бажаємо нових наукових звершень, здоров'я і творчої наснаги.

Д.б.н., проф. Б.Є. ЯКУБЕНКО

Д.б.н., проф.,
чл.-кор. НАН України І.П. ГРИГОРІЮК

Д.б.н., проф. С.В. КЛИМЕНКО

К.б.н. М.Б. ГАПОНЕНКО